De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redaktie van de Predikanten van de Ned. Herv. Kerk.

Kommissie van Redaktie:
Ds. JAC. VAN BELKUM,
Dr. J. H. GREYVENSTEIN,
Ds. L. E. BRANDT.

„De poorten der hel zullen haar niet overweldigen."

Kommissie van Administratie:
Ds. L. E. BRANDT.
Ds. S. VERMOOTEN.
Mnr. A. H. KOOMANS.

No. 3. PRETORIA, 15 SEPTEMBER 1920. JAARGANG XII

Afrikaans
Hospitaal en Diakonessenhuis.

Dit private Hospitaal, dat in April 1912 werd geopend, is lieflijk gelegen in Sunnyside, een der fraaiste en gezondste gedeelten van Pretoria. Het is uitstekend ingericht, de eer om o.a. te verplegen mevr. J. O. H. Sluiter van Ermelo; wijlen Senator Wm. Buhrmann van Uitkomst, mevr. Jan F. E. Celliers, en mevr. Genl. Joubert van Pretoria; wijlen Hoofdrechter Lord de Villiers van Kaapstad; mevr. N. Smit van Bethal, en mevr. Breytenbach van Breyten.

Het Hospitaal staat onder de bekwame leiding van Zuster Hartog als Direktriese, bijgestaan door een staf van tweetalige verpleegsters. Een zorgvuldige en liefderijke verpleging in een huiselijke omgeving wordt aan alle patienten gewaarborgd. De drie Kerken van Transvaal zijn in het Bestuur vertegenwoordigd.

Verpleegkosten van af 10/- per dag, naar gelang van de klasse, waarin men vedpleegd wil worden.

Voor opname wende men zich per brief of telegram tot de Direktriese, Walkerstraat 463, Pretoria. Telegram-adres: Ziekenhuis, Pretoria.

Gedrukt door Wallach's Drukkerij, Beperkt. Aan het Hoofdpostkantoor als Nieuwsblad geregistreerd.

Draad Borstspelden eenige naam van 2/6

No. 690.—Halve-hoepel Ringen echte Diamanten, £6 tot £100.

WIJ ONDERNEMEN REPARATIES AAN ALLE SOORTEN HORLOGES EN JUWELEN.

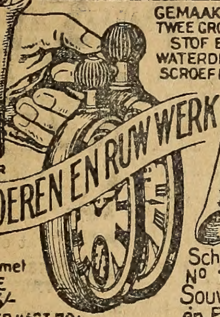
No. 9377.—18 kt. Goud, alles echte Diamanten £22 tot £100.
Diamanten en ander Stenen van £12.

WOLF BROS

34, ADDERLEY STRAAT
TEGENOVER SPOORWEG STATIE,
KAAPSTAD.

HORLOGES

VRIJE GIFT.
Van een BURMA ZILVER Horloge Ketting en kleinood aan iederen Kooper die Geld zamen stuurt bij bestelling van Horloge.

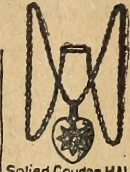

GEMAAKT IN TWEE GROOTTEN. STOF EN WATERDICHTE SCHROEF KAST.

PRIJS VOOR **30/-**
25 Jaar Waarborg
ZELFDE HORLOGE met NIET MAGNETISCHE BINNENWERK 35/- en IN MASSIEF ZILVER KAST 70/-

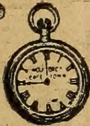
Solied Gouden PORTRET HANGER om twee Portretten te nemen. Mooi ontwerp met Gouden Kwasten. Prijs 45/-

Solied Gouden HALS-KETTING met Hart gezet met Robijn of Saffier 21/- andere 23/- 25/- 30/- 40 en meer.

Schrijf om Geillustreerde Catalogus No 163 (3000 Illustraties) van Horloges, Souvenir en andere Juweelwaren, Leder, en Fancy Artikelen POST VRIJ.

OOK VERKRIJGBAAR.

SPECIAAL KLEINER SOORT VOOR DAMES - - **35/-**
MET LISSEN EN RIEM OM ROND DE ARM TE DRAGEN - **40/-**
MET RADIUM WIJZERPLAAT EN WIJZERS.
IN STAAT STELLEND DE RECHTE TIJD IN HET DONKER TE ZIEN.
PRIJS **10/-** EKSTRA.

No. 850.—Massief Gouden Borstspeld, gezet met Edelgesteenten, 8/6.

No. 9524.—Speciale lijn, 18 kt. Goud, gezet met 5 Diamanten, £5 10. Anderen £7 £8, £18, £12 en hoger.

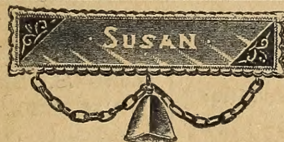
BRILLEN EN OOGGLAZEN VOOR ALL EOGEN.

No. 9715.—Massief Gouden Ringen, gezet met Kaapse Robijnen, 17/6. Anderen 21/- en hoger.

Echt Gouden Zegelringen voor Dames en Heren, 17/6, 21/-, 25/- tot £6. Vele verschillende modellen.

No. 436.—De Nieuwste Stijl 18 kt. Goud, gezet met Diamanten en andere stenen, £10 en daarboven. Alleen Diamanten £20 tot £100.

Naam Borstspeld, met enige naam daarop gegraveerd. Massief Goud, 25/-; massief Zilver, 8/6.

No. 6020.—18 kt. Goud gezet met Diamanten en andere stenen, £7 en hoger. Alleen Diamanten, £01, £15, £20.

N. 892.—18 kt. Goud gezet met 3 Diamanten, £10 tot £100.

No. 9767.—Borstspeld, gezet met Kaapse Robijnen, 18 kt. Gerold Goud, 6/6 en 8/6. Solied Goud. 14/6, 17/6 en hoger.

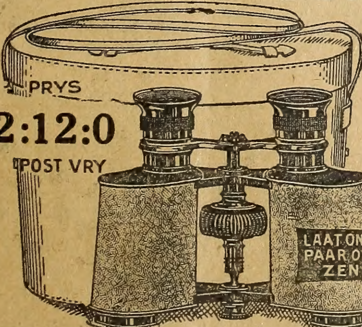
SELEKTIE RINGEN OP ZICHT GEZONDEN.

NNeuw fatsoen Polsriem Horloge, met Lederen Riempje, Geoksideerd, Nikkel, Zilver en Gouden Kast, 25/-, 30/-, 45/- tot £10.
Tevens met Radium Wijzerplaat en Wijzers waardoor men in donker de juiste tijd kan zien, vanaf 30/-.

GIJ KUNT UW VEE EN SCHAAPEN
25 MIJL VER ZIEN met

WOLF'S
BEROEMDE **PRISMA**
VERREKIJKERS

PRYS **£12:12:0** POST VRY

Deze Wonderlijke Glasen hebben een bereik van 25 MIJLEN en ondekken voorwerpen op een afstand met een HELDERE KLAARHEID die verbaasend is. Hun bereik-Kracht IS GELIJK MET EEN GROOTE TELESCOOP en doch worden zij zoo gemakkelijk met EEN HAND VEROOERD EN BEHANDELD.

Zij hebben EVENKRACHT met eenige verrekijker DIE DUBBEL HUN PRIJS Kosten en GIJ SPAART HUN PRIJS in een maand door het vinden van uw verloren vee.

KOMPLEET IN LEDER DOOS MET STREP.

Elk oog kan men BIJZONDER STELLEN, en dus EENIG GEZICHT kan ONMIDDELIJK GEPASD worden.

WAT EEN BOER ZEGT

GROENFONTEIN,
P.O. KLAARFONTEIN,
TARKASTAD.

De Heeren,
Wolf Bros,
Kaapstad
Waarde Heeren,
Ik heb uw binocles laatste week ontvang en ben zeer tevreden.
Zij spaaren my veel loopen om verlooren schaapen te zoeken op de bergen.
Ik denk stellig dat ieder boer een paar zou bezitten.
De Uwe
Chris Pattinght

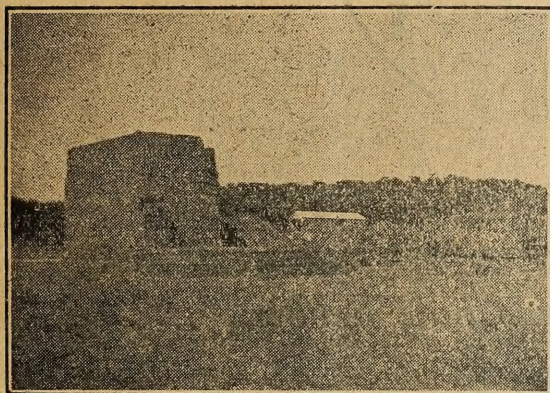
WOLF BROS., 34, Adderleystraat, KAAPSTAD.

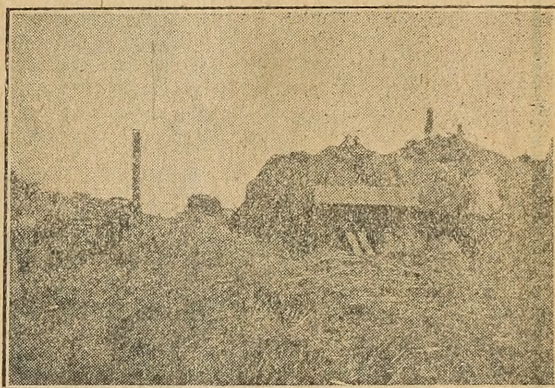
Hoe Soedan Gras in Z.-Afrika

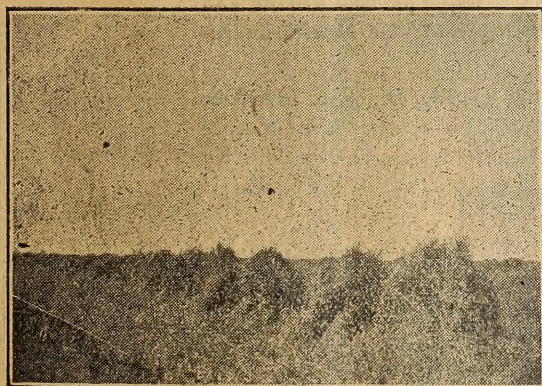
Hervorming gaat teweeg brengen.

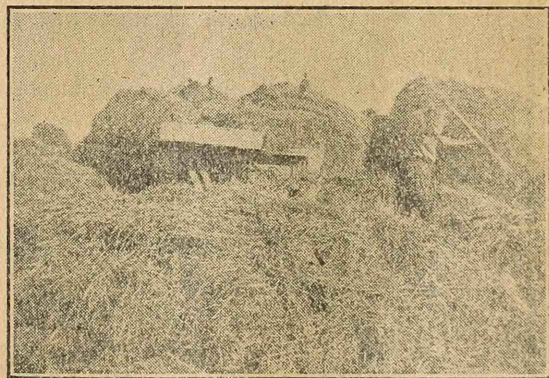
IEDERE Boer in de Unie kan Soedan gras planten. Wij zullen het Zaad leveren van de oogst welke gij ziet binnenhalen en dorsen. Er bestaat geen reden u te verhinderen een berg van wintervoer te hebben indien gij het zaad gebruikt en een weinig arbeid erbij.

Deze plaatjes zijn echt, en zijn van een Vrijstaatse plaats genomen, nadat het gewas drie maanden droogte had geleden.

BESTEL SPOEDIG!

Prijzen voor hoeveelheden niet minder dan 50 lb. 2s., onder de 50 lb. 2. 3d. p. lb.
Per 170 lb. 1/11 per lb. Termen: Kontant met Order.

INLAND PRODUCTS, BPT.

Postbus 66, KROONSTAD, O.V.S.

De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redaktie van de Predikanten van de Ned. Herv. Kerk.

Alle stukken en brieven de Redaktie betreffende te zenden aan **Ds. JAC. VAN BELKUM, Heidelberg.**

ADVERTENTIEN.
Staande Advertentiën voor lange termijn op kontrakt.
Familieberichten **6d.** per regel.
Prijs per Jaargang **7s. 6d.** vooruitbetaalbaar.

Alle gelden voor Abonnementen en Advertentiën te zenden aan **de heer H. J. L. Th. ROORDA, P.K. Bus 444, Johannesburg.**

No. 3. PRETORIA, 15 SEPTEMBER 1920. JAARGANG XII.

Te zingen: Ps. 138:1 en 2. Ps. 19:1. Gez. 62:9.
Te lezen: Jac. 1:18-27.

Jac. 1:22. En zijt daders des Woords en niet alleen hoorders, uzelven met valsche overleggingòen bedriegende.

In het achtiende vers van 't eerste hoofdstuk spreekt de apostel van het werk Gods in de harten zijner kinderen, nl. dat Hij ons door het woord der waarheid heeft gebaard, opdat wij zouden zijn als eerstelingen zijner schepselen. Dit doet ons denken aan wat wij lezen in Gen. 1 en in Joh. 1, over de schepping der wereld door het woord, dat God sprak en de nieuwe geestelike schepping door Jezus Christus.

De vrucht van het werk van Jezus Christus het woord Gods was, dat er een gemeente ontstond van kinderen Gods, eerstelingen van de nieuwe geestelike schepping, door welke God de gehele wereld wilde redden en vernieuwen, welk grote plan Gods heden nog voortgaat en zijn voltooiing zal vinden in de toekomst des Heeren, de volle openbaring van het koningrijk Gods. Dit woord der waarheid is Jezus Christus, door Wie God opnieuw gesproken heeft tot een stervende en verloren wereld en door zijn scheppings woord haar nieuw leven heeft gegeven.

Op grond van deze waarheid, deze heerlike blijde boodschap richt deApostel tot zijne lezers verschillende vermaningen, die hij in het verdere van zijn brief uiteenzet.

De eerste is begrepen in onze tekst, n.l. om daders te zijn des Woords en niet alleen hoorders. Zo dan, mijne geliefde broeders, dit is de eerste gevolgtrekking uit het vooraf gezegde, dat een ieder mens moet zijn rasch om te horen, traag om te spreken, traag tot toorn.

Wat is de toestand van de meeste mensen? Zij praten en praten zoveel, en dikwijls zoveel dwaasheden, dat God geen kans krijgt om iets te zeggen, en dat zij geen tijd hebben te horen wat God tot hen te zeggen heeft. Is dit geen dwaasheid? Wat is het ijdele zwakke woord van een mens tegenover het almachtige, wijze, scheppende woord Gods? Wij moeten liever gewillig, begeerig zijn om dat woord Gods, waardoor wij wedergeboren worden te horen. Laat God spreken en ieder mens zwijgen; en als wij moeten spreken, laten wij daar toch aan denken, dat al is spreken zilver, zwijgen zeker goud is. Het is beter traag te zijn om te spreken; want al dat haastig spreken leidt ook tot haastiger toorn. Kunt gij u groter tegenstelling indenken, dan de haastige, zelfzuchtige, liefdelooze toorn des mans en de lankmoedige, vergevende, liefderijke gerechtigheid Gods, die weet wat een mens is en in eindeloos geduld ons in onze dwaasheid verdraagt.

Daarom is dit wat wij doen moeten, dat wij het Woord Gods, het woord der waarheid in ons opnemen, en dan zal het werken zoals zekere medicijnen, die naar buite uitdrijven alle onreinheid die in 't bloed is en ons gestel zuiveren. Zo zal ook Gods woord naar buiten uitdrijven alle sonde en ongerechtigheid die in ons hart is, en al wat ons geweten ons aanwijst en dan overtuigt dat het zonde is, moeten wij afleggen als vuiligheid en overvloed van boosheid.

Gods woord wordt dan in ons hart geplant, maar wij moeten het ontvangen met zachtmoedigheid. En daarbij denken wij aan de gelijkenis van de zaaier. Sommige harten zijn als het hardgetrapte pad, waar het zaal door de vogelen wordt weggepikt, andere zijn als de steenachtige ondiepe aarde, waar het zaad, dat opkomt ver-

dort, andere weer als de akker vol van onkruid, doornen en distelen, waar het zaad verstikt wordt. Onze harten moeten zijn als die schone, toebereide, door ploegen en eggen zacht gemaakte aarde, waar het zaad veel vrucht kan voortbrengen, en de vrucht van Gods Woord in onze harten is de zaligheid onzer zielen.

Iemand, die slechts een hoorder is en geen dader des woords bedriegt zich zelven met valse overleggingen, want als hij hoort naar de vermaning, dan maakt hij een goed voornemen, maar hij voert het niet uit, en toch verbeeldt hij zich, dat zijn voornemen al even goed is als een daad. De weg naar het verderf is geplaveid met goede voornemens.

Om dit duidelik te maken gebruikt de Apostel het beeld van een spiegel, en hij vergelijkt de hoorder met een man, die zichzelf in een gewone spiegel gezien heeft en terstond weer vergeet hoe hij er uit ziet.

Is het niet wonderlik, dat al staan wij uren voor de spiegel, wij niet kunnen zeggen hoe wij er zelf uitzien. De leelikste mens ziet nog wel iets moois in zijn eigen gelaat en een beschrijving geven van ons eigen voorkomen, kunnen wij niet.

Een mens ziet ook slechts de buitenkant van zijn lichaam en daardoor leert hij zichzelf niet kennen en wordt hij niet wijzer. Daarom zegt de Apostel: zie ik heb hier een andere spiegel, een geestelike spiegel voor de ziel, en dat is de wet Gods, de volmaakte wet der vrijheid, zie eens in deze spiegel en dan zult gij uw innerlike leven leren kennen en dan wordt gij een dader des woords.

Zie wat wijst u die spiegel!

Hij zegt: gij zult niet stelen; en wie kan zichzelf volkomen vrij pleiten van die zonde? Hij zegt: gij zult geen overspel doen, en menigeen zal denken, dat hij daaraan niet schuldig is. Maar als wij de verklaring van de Heere Jezus daarvan aannemen, dat wie een vrouw aanziet om haar te begeeren, reeds in zijn hart overspel gedaan heeft met haar, dan zal zeker maar een heel enkele schoon zijn. Die spiegel der wet zegt: Gij zult geen valse getuigenis spreken, en niet begeeren, en wie aandachtig in die spiegel inziet leert zijn eigen boze hart kennen en zal door de kennis van zijn zonde, zijn toevlucht leren nemen tot de Zaligmaker Jezus Christus en behouden worden. En dan houdt de Apostel ons voor wat ijdele en wat ware Godsdienst is.

IJdel is de godsdienst van die mens, die van zichzelf denkt, dat hij godsdienstig is, en hij bemint de vooraanzittingen en hij wil gaarne een betrekking bekleden in de kerk, maar hij kan zijn tong niet in toom houden, hij spreekt al te gaarne kwaad van een ander, veroordeelt ieder, die niet precies zo denkt als hij zelf. De kenner der harten spreekt over al zijn godsdienstigheid het "ijdel, ijdel" uit.

De zuivere en onbevlekte godsdienst, niet zozeer voor de andere mensen, maar voor God zelf is, weldoen aan armen, weduwen en weezen, met hen medelijden en hun lijden verzachten, met een teeder gemoed, gedrongen door de liefde van Christus anderen troosten en opbeuren waar nood is, ook die nood helpen lenigen.

Maar dan ook zichzelven onbesmet bewaren van de wereld.

O, wij zijn zo bang voor besmettelike ziekte. Wij vluchten voor pokjes en griep, en tegelijkertijd gaan wij zonder vrees, naar die plaatsen waar de wereld onze ziel besmet met de vreeselikste zonde.

Hoe dwaas! Wat kan de besmettelike ziekte aan ons doen? Het ergste is dat ons lichaam zal sterven, en zijt gij daarvoor zo bang? Vroeg of laat komt de dood u toch halen. Neen, vrees dan liever de zonde, die uwe ziel laat sterven en voor eeuwig verloren agan. Dat is ware godsdienst, rein en heilig te leven voor God.

Wanneer moeten wij dan daders des woords zijn? In de kerk, als wij zitten onder het geklank van het levende woord Gods.

Daar komt weer de gelijkenis van de zaaier te pas. Hoevelen gaan uit de kerk na een ernstige preek, terwijl de Satan komt en het Woord wegneemt? Hoevelen zijn slechts voor een tijd en laten het Woord verdorren?

Hoevelen laten het verstikken door de grootheid van de wereld en de verleiding der zonde en hoe weinigen worden werkelik daders? Het woord, dat daar in onze harten geplant wordt en door God bedoeld is, ons tot de zaligheid voor te bereiden moet omgezet worden in daden, die bewijs leveren, dat wij goed gehoord hebben, en Jezus Christus in onze harten een plaats heeft.

Ook in onze huizen moeten wij daders des Woords zijn. Het is veel moeiliker in huis, in de bekende familiekring vriendelik en christelik te zijn, dan onder vreemden. Daarom als wij in onze huizen Gods Woord lezen, moeten wij niet daarvan opstaande barsch en nukkerig zijn, en onvriendelik, maar doen wat wij gelezen hebben, en zo toonen dat het goede zaad vrucht draagt.

Ook in onze binnenkamer als wij gebeden hebben. God wil dat wij zelf onze gebeden zullen verhooren. Wat baat het te bidden: "Leid ons niet in verzoeking" en dan van onze knieen opstaande rechtuit in de verzoeking in te lopen? Wat zal

God ons antwoorden als wij bidden: "Uw wil geschiede" en wij verzetten ons murmereerend tegen wat God over ons beschikt?

In onze omgang met andere mensen, overal waar wij komen moeten wij toonen, dat Jezus Christus ene gestalte in ons verkregen heeft door Zijn Heilige Geest, en dat wij niet bang zijn om een kruis te dragen en in de voetstappen van de Heiland te volgen. En waardoor zullen de mensen bemerken of wij daders zijn of hoorders alleen?

In de eerste plaats aan ons spreken, als zien dat wij geleerd hebben onze tong in toom te houden, want dan zullen zij ook erkennen dat onze godsdienst niet ijdel is. Maar verder als wij lankmoedig zijn en barmhartig en liefde betoonen, als wij Jezus Christus verheerlijken in woord en daad.

God helpe ons om daders te zijn.

L.E.B.

BRIEVEN VAN OOM SAREL.

Uitkijk, September 1920.

Waarde Neef Willem!

Hoe gaat het met u en nichtje en de kinders? Ik hoop dat gij allen gzond zijt en ook blijven zulk nu de winter en de koude voorbij is. 't Was een baje lange winter, niet waar? maar gelukkig die is nu ook weer voorbij. Wij zijn goed en gezond, dank zij de Heer!

Ik heb in de "Kerkbode" van de 19e Augustus iets gelezen, waarover ik nu wil schrijven, omdat ik weet dat gij de "Kerkbode" niet leest en wat daar medegedeeld wordt zeer goed is te weten, en zeer belangrijk. Dit bericht luidt aldus:

"In het hotel Wittebrug te 's Gravenhage "(Holland) is van 15 tot 19 Junie 1920, een Inter- "nationaal Kongres van Christelike vak-organisa- "ties gehouden. Er waren toen daar bijeen 87 af- "gevaardigden, 13 uit België, 21 uit Duitsland, 5 "uit Frankrijk, 2 uit Italië, 2 uit Luxemburg, 40 "uit Nederland, 2 uit Oostenrijk en 2 uit Zwitser- "land. Ook waren er van Hongarijë enige depu- "taten. Het is iets, dat de moeite waard is van "te berichten, omdat deze afgevaardigden geza- "menlik 2,582,346 konfessioneel georganiseerde "arbeiders vertegenwoordigden. In Zürich was in "1908 een Christelike Vakvereenigings-Interna- "tionaal Secretariaat opgericht."

Dit bericht geeft te denken. Vooreerst, dat Engeland, altijd voor zo vroom gerekend, geen afgevaardigden had gezonden, en het zo goddeloos getekende Frankrijk, en ongoddienstig genoemde Duitsland wel waren vertegenwoordigd.

Ten tweede, dat het blijkt dat ook, waar zovele arbeiders godsdienstloos schijnen te zijn en achter de socialisten en andere godloochenaars aanlopen, er toch nog zeer velen onder hen zijn, die hun God nog eeren en vrezen.

Ten derde, dat waar de anti-christelike arbeiders zich organiseren, ook de christelike vakunie mensen zich nu verenigen om zo doende een tegenwicht te vormen tegen de ongeestelike stroomingen van deze tijd.

Merkwaardig is dat de voorzitter van dit kongres ene verklaring kon voorlezen waaruit bleek dat "de vak-organisaties zich in een uitspraak over "de vraag bij wie de schuld van de oorlog lag niet "wensen te stellen op de plaats van hunne verant- "woordelike regeringen, en van mening zijn, dat "wederzijds (d.w.z. van de beide oorlogvoerende "partijen) wordt betreurd alles wat gedurende de "oorlog is geschied in strijd met de christelike be- "ginselen, terwijl algemeen de overtuiging be- "richt, dat de christelike liefde eist, alle krachten "van de beschaafde landen te verenigen, ten einde "de ekonomiese krisis te bezweren, en de christe- "like arbeiders-beweging uit te breiden, tegenover "het anarchisme en het socialisme."

De arbeidersklasse is in deze dagen ene macht geworden, met welke het kapitaal, de regering, de maatschappij en ook de kerk te rekenen heeft. Te betreuren is het dat de kerk zich veel te weinig aan die klasse van mensen heeft laten gelegen liggen. Er is iets waars in de klacht van menige arbeider, dat de kerk wel een oog en een oor heeft gehad voor de middenstand, maar dat zij de arbeider aan zijn lot heeft overgelaten. Door dit te doen heeft de christelike kerk getoond hare geschiedenis niet te kennen of die te hebben vergeten. Immers de disciplen door Jezus geroepen tot het werk der Evangelie prediking waren arbeiders, die met hunne handen hun brood verdienden. De eerste gemeenten bestonden grotendeels uit mannen en vrouwen uit de arbeiders, zo zelfs, dat de voorname Joden, Grieken, Romeinen, ook daarom met minachting op de christenen neerzagen, omdat zij ongeleerde en gewone mensen waren.

Welnu, deze arbeiders, in kongres vergaderd uit geheel Centraal Europa spreken het uit, dat alleen de christelike liefde weer orde kan brengen in de wanorde, die door de oorlog in Europa is gekomen. Als gevolg daarvan erkennen zij ook, dat anarchisme, socialisme, Bolsewisme in strijd is met de ordinantien Gods en met de eis van het fundamenteel beginsel der Christendoms, n.l. Hebt elkander lief, gelijkerwijs ik u heb liefgehad. Wie dit nu weet en erkent, verstaat ook waarom èn de

socialisten èn de anarchisten met zo'n woedenden haat zijn bezield tegen alles wat godsdienst is en niet het minst tegen het Christendom. Immers deze groepen van mensen leven alleen van de haat, de nijd en de afgunst, kennen niets anders dan zelfzucht en eigen voordeel en stellen hun grootste eer en vreugde in het scheppen van wanorde en bandeloosheid. Geen wonder dat b.v. in Holland in het najaar van 1919, de sociaal-demokraten met bittere nijd hebben moeten verklaren dat het de christelike vakverenigingen zijn geweest, welke de geplande revolutie hebben doen mislukken.

Daarom vervult het houden van dit kongres mij met grote blijdschap, omdat ik daar zie een macht zich ontwikkelen, die kan helpen om de zo deerlik ontredderde toestand der maatschappij weer in orde te brengen, ene macht, welke leeft uit het bewustzijn, dat de vreze der Heeren, en de kennis van het Evangelie niet alleen de mens redt uit het verderf, maar ook voor de maatschappij het zout is, dat verderf en ondergang voorkomt. En gelijk nu in het begin onzer jaartelling en later in de tijden der Hervorming en nog later na de Franse revolutie het christendom de wereld heeft bewaard en gered, zo zal dieselfde kracht Gods ook nu dat weer doen.

Laten de regeringen dit weten en de kerk dit ook verstaan, Neef Willem!

De vraag is nu, is het niet de tijd dat ook in Zuid-Afrika de christelike arbeiders zich gaan organiseren? Men kan niet ontkennen, dat de vakverenigingen in ons land, allen staande onder de invloed van de Engelse arbeiders onnationaal en ongelovig zijn. Ik wil niet zeggen dat alle leden dier vereniging als mensen ongodsdienstig zijn, maar de verenigingen zijn dat, en hun geest is die van het anti-christendom van de revolutie en de miskenning van het gezag van God en de erkenning van de macht van de mens.

Ik weet zeer goed, dat er onder de Afrikaner arbeiders nog zeer velen zijn, die zich vasthouden aan het Woord Gods en volstrekt niet ongelovig zijn. Zelfs geloof ik, dat zij in die verenigingen nog de meerderheid vormen. Maar het gevaar ligt voor de deur dat zij hoe langer zo meer zullen komen onder de invloed van die anti-godsdienstige minderheid en dus ook revolutionair zullen worden. Dit gevaar kan alleen worden vermeden, wanneer deze belijdende arbeiders zich losmaken van de vakunies en zichzelven gaan organiseren, sta op het vast belijnde beginsel: "Er is geen gezag dan van God." Wie dit ontkent moet revolutionair worden, ook omdat hij geen rekening houdt met de geschiedenis, die onder Gods bestuur de toestanden gemaakt heeft, zoals ze nu zijn. De socialisten toch willen een nieuwe wereld maken, waarin geen plaats is voor God en voor de geschiedenis, en als zij zo'n wereld niet kunnen krijgen langs vredelievende weg, dan willen zij dit doen door geweld. De christelike arbeider wil ook wel nieuwe toestanden bewerken, maar alleen langs de weg voorgeschreven in God's Woord: gij zult uwen naaste liefhebben als u zelven." Om dit beginsel nu te handhaven niet alleen, maar ook te doen zegevieren, moeten zij zich aaneensluiten en organiseren, om zo sterk te kunnen zijn

Maar waar is nu de macht, de persoonlikheid, die deze zaak moet aanvatten en leiding geven. Hebben wij een man, invloedrijk en ontwikkeld genoeg om de talrijke en verstrooide krachten bijeen te brengen, te bezielen, te doen samenwerken? Dat is juist wat ik betwijfel: zulk een man hebben we niet. Het is de vloek van onze tijd, dat alles met de grond gelijk gemaakt wordt, en dat er niemand is, een hoofd groter van de schouders opwaarts, dan onze volksgenoten. Hadden we zulk een man, ja, dan waren we heel spoedig klaar, want de akker is klaar om het zaad te ontvangen, en de omstandigheden gunstig om dit te doen ontkiemen en groeien. Menige arbeider voelt dat langs de weg van revolutie voor hem geen verbetering komt: die komt slechts voor de volksleiders alleen, zoals de dagen, die wij beleven duidelik te zien geven.

Moet die leiding dan van de kerk komen? Neen, de kerk is geen instituut om volksbewegingen op touw te zetten: haar roeping is het Evangelie te prediken en het geestelik leven te bevorderen. Waar dat geestelik leven krachtig zich openbaart, daar zullen de mannen zelf wel te voorschijn komen om hare beginselen toe te passen op het maatschappelik leven. Al wat de kerk kan doen is ook haar invloed te doen gevoelen in de arbeiders kringen door ook daar dat Evangelie te brengen.

Het is een van de kenmerken van het leven in Zuid-Afrika, dat er zo weinig geduld is, dat een ding terstond moet opkomen met grote kracht. Niets groeit er, mag er groeien: alles moet als een wonderboom van Jona in één nacht groeien, en gevolgelik vergaat het ook. Nu worden verenigingen en verbonden, die blijvend zijn niet zo in eens maar groot gemaakt—zij moeten om zo te zeggen klein beginnen en dan zich uitzetten. Dat is de wet voor alles wat met het koningrijk Gods in verband staat. Zó, meen ik, moeten christelike arbeiders unies groeien.

De weg, die wij te volgen hebben is deze. In elke stad, in elk dorp is er wel één man te vinden,

die het gevaar van het onchristelik verenigings-leven inziet en ook geestelik sterk genoeg is, om anderen dat te doen zien. Laat deze in zijn kring opstaan en getuigen en zo trachten een kleiner of groter aantal te verenigen. Wanneer deze dan voeling zoeken te krijgen met elkander, dan kan er later na enige maanden een aantal hunner zich verbinden en een kongres samen roepen, waarin de beginselen van een christelike arbeiders vereniging worden besproken en wijd en zijd bekend gemaakt. Dit mag misschien langzaam gaan, maar dat maakt niets. Het moet niet aanstonds om resultaten te doen zijn, men dient eerst een vast fundament te bouwen, om daarop een huis te kunnen optrekken.

Denkt gij niet, Willem, dat wij hier en daar zulk een man kunnen vinden? Denkt gij niet dat wij zulk een man zouden kunnen helpen en steunen en hem moed geven om zijne beginselen te bepleiten? Denkt ge ook niet dat wij, als wij een christelike arbeiders vereniging konden krijgen, al was die vooreerst nog zo klein, een dam konden helpen opwerpen tegen de ontkerstening en de denationalisatie van onze arbeiders? Laten wij er eens over nadenken! Laten wij er eens met de goedgezinde arbeiders over spreken. Laten wij hen eens opzoeken en voorlichten. De uitslag zal de moeite wel beloven en er zal ook voor Zuid-Afrika een grote zegen uit voortkomen!

Met groeten, uw Oom,

SAREL.

P.S.—In het Junie-nummer heb ik gewezen op het gevaar voor de godsdienst in de woelingen van het socialisme. Sedert heb ik in verschillende Hollandse bladen enkele uitlatingen van Socialisten gelezen, waarvan ik hieronder een paar uitlatingen geef. Onze christelike broeders en zusters zullen daaruit zien, welk een vreselike haat tegen elke godsdienst onder de uitersten van die partij gewonden wordt.

Zullen de gelovigen in Zuid-Afrika wakker worden en zich opmaken tot de strijd, niet door terug te schelden, maar door in leven en leer te prediken, dat zij zonder godsdienst niet kunnen en willen leven.

Huiveringwekkend in de Tribune heeft van R(avensteijn) het aan de stok met het Christelik Weekblad De Nieuwe Katwijker. Typeerend voor de godsdienstige gemoedsgesteldheid der Communisten is de volgende slotzin:

"Deze kinderen Gods voeren hun strijd voor de Eer van hunne God, die Petroleum, Haring, Koffie, Oranje, maar altijd de eeuwige, heilige en honderde-enige Mammon is, geheel in de geest van de Jood, die volgens de legende in het begin van onze jaartelling te Jeruzalem aan een kruis is gespijkerd!"

Waar moet het heen met de arme massa, die zulke mannen als leiders kiezen?

Aug. Bebel heeft gezegd: "Wij Sociaal-Demokraten streven in politiek opzicht naar de Republiek, in maatschappelik opzicht naar het Communnisme en in religieus opzicht naar de Godloochening." Dat streven wordt wel openbaar.

Enka schrijft in Opwaarts over het Communisme van mevr. Roland Holst, dat dit is in flagranten strijd met de positief Christelike levensbeschouwing, daar het Christendom het feit der zonde aanvaardt.

"Met de aanvaarding van het Communisme, als berijkbaar ideaal, verdwijnt uit onze levensbeschouwing het begrip zonde en daarmee het begrip genade. o wordt de Christus onttroond en met Christus de Vader, van Wie wij belijden dat Hij alle dingen draagt door het woord zijn Macht.

De Communisten zijn zich de tegenstelling: Communisme—Christendom bewust. Dat blijkt niet alleen uit een gezegde als van Lenin in een officieele rede: Wij zeggen alleen voor één, en één voor allen.—Laat ons maar proberen, het zonder God te bereiken...."

Het blijkt uit het feit, dat zij, naast andere minderwaardigen, de godsdienstleraars uitsluiten van het Kiesrecht.... Uit de eis die zij onverbiddelik aan de school stellen: dat zij konfessieloos zij."

OFFICIEEL.

De Sriba van de Kommissie der Algemene Kerkvergadering heeft de eer bekend te maken dat zij in hare zitting van 9 September de Wel.Eerw. heer D. F. Erasmus, na gehouden samenspraak, bevoegd heeft verklaard om als leraar der Nederduitsch Hervormde Kerk door enige gemeente te worden beroepen.

De WelEerw. heer D. F. Erasmus van de Nederduitsch Gereformeerde Kerk te Maritzburg is beroepen als leraar der gemeente Lichtenburg en heeft die beroeping aangenomen.

* * *

Nicolaas Roets, ouderling van Erasmus, is overleden en Zondag 5 September begraven.

IN MEMORIAM: Ds. GODDEFROY.

Geb. 1848, overleden 9 Augustus 1920, in zijn leven predikant te Lage Zwaluwe 1877. IJselmonde 1880. Achlum 1882. Pretoria 1887. Middelburg 1903. Eremitus 1917.

2 Tim. 4, vs. 7 en 8: "Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden; voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Heere de rechtvaardige Rechter in dien dag geven zal; en niet alleen mij, maar ook allen, die Zijne verschijning liefgehad hebben."

Het was mij vergund Ds. Goddefroy te leren kennen aan de avond van zijn leven, toen zijn krachten waren geweken en hij rusten moest van zijn veelbewogen en moeilike arbeid, toen hij dragen moest het kruis van te willen, maar niet meer te kunnen. Meermalen was het mij een genot bij hem te komen, hoe sprak uit alles zijn begaafdheid, zijn ontwikkeling, zijn geestes aristokratie, zijn vurige vaderlandsliefde, zijn vast vetrouwen op God. Hoe zwak hij ook was en hoe moeilik hem ook het spreken viel, toch deed het hem zo goed van hart tot hart te spreken en met opgewektheid kon hij steeds vertellen van vroegere ervaringen. Al was zijn lichaam ziek, zijn geest bleef sterk en fris tot het laatste toe.

"Amo, credo," deze woorden vond ik op het schutblad van zijn veel gebruikte Bijbel. Amo, credo: ik heb lief, ik geloof. Deze woorden waren de lijfspreuk van onze ontslapen vriend.

"Amo": Ik heb lief! Hij had lief! Zouden wij vergeten zijn innige liefde tot die land, dat hij als een tweede vaderland had aangenomen en tot dit volk, dat zijn volk was geworden. Hij had lief met een sterke, trouwe liefde tot op het laatst van zijn leven. Meermalen heb ik uit zijn mond vernomen met gloeiende, welsprekende woorden, het verhaal van de omstandigheden, waaronder hij naar Zuid-Afrika kwam. In Holland had hij het goed—een goede werkkring en een veelbelovende toekomst. Op aandrang van mr. Beelaerts van Blokland, die toen in Holland de belangen van Transvaal behartigde,, gaf hij dat alles op en gaf hij gehoor aan de roepstem om naar Transvaal te komen. Hier wachtte hem veel moeite en strijd: een onbekende toekomst. Vol hoge idealen kwam hij naar Zuid-Afrika: En aan die idealen heeft hij vastgehouden zijn levenlang. Afrika was zijn land geworden en het Afrikaner volk zijn volk. In zijn hart stond geschreven: Afrika eerst en Afrika voor Afrikaners. Er was een tijd dat Ds. Goddefroy invloed had op 't openbare leven van 't volk in Transvaal. In de dagen van de Republiek was hij één van die mannen, met wie rekening gehouden moesten worden. Zijn advies werd gaarne ingewonnen door de mannen, die de leiding van zaken hadden. Zijn invloed had hij altijd gebruikt voor de hoogste belangen van zijn volk. Voor die belangen heeft hij zichzelf en de zijnen opgeofferd. Met al de kracht van zijn sterk karakter en onbuigzame wil, verzette hij zich tegen het grote onrecht Zuid-Afrika aangedaan.

Pas was zijn zogeliefd land in gevaar, of ds. Goddefroy zond vier van zijn zonen om te gaan strijden voor Vrijheid en Recht. Zelf ging hij naar de kommando's om hen te bemoedigen, zijn eigen leven in gevaar brengend, maar geen offer was te groot, als zijn volk maar zegevierend uit de strijd zou komen. Toen Pretoria genomen werd moest hij vluchten. En daar in het lage veld van Pietersburg van alle gemak ontroofd, werd hij ziek, zwaar ziek aan de koorts. In die toestand werd hij gevangen en later naar Indië gestuurd. Wat moet dat niet voor hem geweest zijn: gescheiden van vrouw en kinderen, zijn volk en zijn werk.

Maar in weerwil van alles was en bleef hij, zoals hij het zelf meermalen heeft uitgedrukt, een "undesirable van alle dieven en moordenaars."

Veel werd van hem geëist. Niet alleen werd zijn sterk gestel voor goed geknakt, maar moest hij twee van zijn zonen afstaan op het altaar der vrijheid. Hij bleef liefhebben en geloven. Als banneling in gevangenschap liet hij het hoofd niet zakken en bleef hopen voor zijn land. Menig gebed is zeker opgestegen tot die God, die het recht der armen, der verdrukten gelden doet. Hij als gevangene, sprak de anderen moed in. Hij was hun leidsman en trooster, terwijl hij zelf een zwaar kruis moest dragen. Een zwaar kruis vooral voor iemand met zulk een karakter en temperament.

Ja, hij heeft liefgehad, dat mogen en willen wij niet vergeten. Hij heeft geloofd! In het geloof aan de toekomst van zijn volk trots alle politieke verdeeldheid en partij getwis, dat hem innig pijn veroorzaakte is hij heengegaan.

"Amo"; ik heb lief. Hij had lief de kerk waartoe hij behoorde. Wat de Hervormde Kerk vandaag is; heeft ze naast God vooral te danken aan mannen, zoals Goddefroy, van Belkum, Joubert, Wolmarans. Bij alle verschil van inzicht en gedragslijn moeten wij dat erkennen. Het zou een zelfvernederende ondankbaarheid wezen, indien de Hervormde Kerk dat vergeet. Zeker hij had zijn fouten en gebreken—wie van ons is zonder fouten—maar hij heeft gewerkt zolang hij werken kon. Moeilik was dat werk. Hij kwam hier als baanbreker. En wat betekende dat niet in die

tijden! Zijn arbeidsveld strekte zich uit over de helft van Transvaal. Van de ene plaats naar de andere moest hij gaan over slechte wegen met slechte voertuigen; geen afstand was hem te groot, geen moeielikheid te zwaar. Geen plaats dikwels om zijn vermoeid hoofd neer te leggen. Zo heel anders dan hij gewoon was in Holland. Maar hij de man van moed overwon met ijzersterke wil al die moeielikheden. Vol blijdschap deed hij zijn werk, vol vertrouwen ging hij voort op zijn moeielik pad. Hij heeft liefgehad. Gewerkt heeft hij zo lang hij werken kon. Zijn ideaal was, midden in zijn werk, tot hoger werk geroepen te worden. Met het heengaan van Pres. Steyn sprak hij vol aandoening: "Zo zou ik wensen heen te gaan." God had het anders gewild. De helden Gods zijn niet alleen zij die werken en strijden, maar ook zij, die wachten en lijden. Wachten moest hij en lijden de laatste levensjaren. In lijden in stille eenzaamheid, maar vol geduld en heldenmoed. Met het oog op de toekomst om daar te ontvangen de kroon der rechtvaardigheid welke de rechtvaardige Rechter geven zal, die zijn verschijning liefgehad hebben.

Door velen zal hij gemist worden. Velen die hem gekend hebben en door hem geholpen zijn. De man met een open hart en open hand voor verdrukten, armen, lijdenden.

"Amo credo multatuli"; ik heb lief, ik geloof; veel heb ik geleden. Zijn nagedachtenis worde in ere gehouden. Amen!

J. H. GREIJVENSTEIN.

POTCHEFSTROOM.

Onze Avondmaalsvierin vindt plaats, D. V., op 10 Oktober. De catechisatie voor aanneming begint Maandag, 4 Oktober, om 10 uur v.m. De onthulling van Ds. v& d. Hoff's grafsteen vindt plaats Zaterdag, 9 Oktober, 10 uur v.m., op 't oude Kerkhof. De predikanten du Toit, van Belkum, Ennis en Brandt hebben reeds beloofd dan tegenwoordig te zijn.

S. VERMOOTEN,
Pastor Loci.

INGEZONDEN.

Buiten Verantwoordelikheid van de Redakteur.

DE ZENDING ZAAK.

Waarde Redakteur,—Vergun mij toch iets over de zending te mogen schrijven.

Ik vrees dat wij deze zaak nog altijd op verkeerde wijze willen beginnen, en aan verkeerde personen willen arbeiden, en zolang wij niet met de rechte personen beginnen zal er geen vordering wezen.

Ik meen wij moeeten te Jerusalem beginnen, dat is, in ons kerk, bij de tegenstanders.

Het is duidelik dat onze gemeente en kerkeraadsleden verdeeld zijn op zendings gebied. Er zijn voorstanders en tegenstanders. Beide kanten meenen recht te wezen, en dat is onmogelik, want de Heer Jezus heeft gezegd in Math. 12:30: "Wie met mij niet is die is tegen mij, en wie met mij niet vergadert die verstrooit."

Is het dus niet van groot belang dat wij de Bijbel in welke beide partijen geloven raadplegen, om te zien wie onzer recht is, en ens te worden, en ons aan zijn woord te toetsen?

Broeders, laat ons nu in Gods naam alle vooroordeel op zijde zetten, en ter wille onzer eigene zaligheid bedaard, Gods woord onderzoeken, en ons zijne liefde indenken. Laat ons niet maken of de zaligheid ons eigendom is en wij het recht hebben te kunnen toelaten of weigeren wie wij willen. Efeze 2:8: "Want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u. Het is Gods gave." 1 Tim. 2:4: "Welke wil dat alle menschen zalig worden, en tot de kennis der waarheid komen." 1 Joh. 2:2: "Hij is eene verzoening voor onze zonden, en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden der geheele wereld."

Laat ons tog in Gods naam het woord kaffers uit de kwestie laten, en niet kaffers laten staan in de weg onzer gehoorzaamheid aan Hem die wij belijden lief te hebben. Laat ons aan heidenen denken.

De liefde des vaders is groter dan wij ons indenken kunnen. Jez. 55:8, 9: "Mijne gedachten zijn niet ulieder gedachten, en uwe wegen zijn niet mijne wegen. Want gelijk de Hemel hooger is dan de aarde, alzoo zijn Mijne wegen hooger dan uwe wegen, en Mijne gedachten hooger dan ulieder gedachten."

Waar het Hem beliefd heeft in zijne grote wijsheid mensen verschillende kleuren te geven, zijn zij toch allen zijn maaksel, en laat ons tog niet

het maaksel zijner hand verachten. Want Hij is geen aannemer des persoons. Lees Rom. 2:11, en deze woorden komt omtrent 11 malen voor in de Bijbel. Zijne liefde kent geen perk nog paal, en de verkondiging van het Evangelie is zijn werk, zijn zaak, en zijn bevel aan zijne gehoorzame kinderen, en het is onkeerbaar, en het Evangelie zal verkondigd worden tot het uiterste der aarde. Han. 1:8. Of gij en ik het willen geloven of niet, of gij en ik willen helpen of niet, of er tegenstanders zijn of niet, zijn werk zal gedaan worden door zijne gehoorzame kinderen, en nu komt de vraag bij elk een onzer: ben ik een der gehoorzamen. Of wij die vraag willen beantwoorden of niet, eenmaal zal het aan ons gezegd worden, of wij gehoorzaam waren of niet, als Hij de schapen en de bokken van elkander gescheiden heeft, en de schapen aan Zijne rechterhand en de bokken aan Zijne linkerhand gezet heeft. Math. 25: 35, 41.

Broeders, wij kennen allen de geschiedenis van Paulus, hoe hij eerst een vervolger der gemeente van Christus was, omdat hij meende dat hij recht was, en na ziijne bekeering was er niemand (vóór of ná hem) die een groter zending prediker was dan hij, en wat hebben wij hem niet vandag nog te danken voor zijne zendbrieven. en wie is er onder ons, die hem niet hoog acht?

En hij die hier schrijft was een man net zo tegen de zending als een uwer (doch slechts niet openlik) totdat de genadige God hem tot overtuiging bracht, en nu kan ik niet nalaten mijne medebroeders tot overtuiging te bewegen. Ik weet het zal hem, die in zichzelf belang stelt, wil nadenken, en zonder vooroordeel Gods Woord wil onderzoeken en geloven tot zegen zijn. Gezang 192: 10, 11.

Moet het ons niet ter harte gaan dat er altoos van tegenstanders geschriften in "De Hervormer" voorkwamen onder voorwendsel dat er te veel behoeftigen onder onze eigene mensen zijn die wij moeten bearbeiden, en nu dat de zendingkommissie kollekte voor de inwendige zending vraagt, weigert men omdat inwendige zending op de lijst voorkomt, onder voorwensel van vrees voor gelijkstelling.

Moet het ons niet ter harte gaan dat er in de algemene vergadering van 1916 bij het besluit zending werk te doen er drie en twintig kerkvaders hunne namen lieten aantekenen tegen de zending te zijn, onder voorwendsel van te waken voor de Hervormde Kerk.

Wat zal de Heer Jezu's hiervan zeggen?

Maar laat ons zien wat hij in Math. 23:13 en Luk. 11:52 tot de Schriftgeleerden en Farizeen en wetgeleerden zegt (let wel de kerkvaders van die tijd). "Wee u, want gij sluit het koninkrijk der hemelen voor de menschen, overmits gij daar niet ingaat, noch die ingaan willen, laat ingaan."

Broeders, ik weet deze regelen zullen gemoederen opwekken wanneer die door de natuurlike mens gelezen worden, maar probeer dit door de geest van Christus te bedenken.

En nu broeders, om nu alle bezwaren uit de weg te ruimen wil ik hier enige vragen beantwoorden en om niet te lang te zijn slechts de schriftuur plaatsen aangeven, met vriendelik verzoek die na te zien, en niet langer die bezwaren te laten in de weg staan en tegenstand te bieden in "De Hervormer," om ook anderen wankelmoedig te maken en tegen te houden, maar liever te helpen tot bevordering van onze roeping, en als er dan nog iemand is die niet wil helpen de mond te stoppen volgens Rom. 3:19, en Tit. 1:11. Want waartoe ik niets bijdraag, heb ik ook geen recht iets in te zeggen, nog mij over anders doen te bemoeien, volgens 1 Pet. 4.15.

En nu vraag 1. Is zending Bijbels?

Antw. Ja. In het Oude Testament straalt het helder door. Lees Jez. 6:8, Jez. 40:9, Jez. 52:7, Jez. 61:1, Jere. 26:12-15, Micha 5:1, Nah. 1:13, Mal. 3:1.

Het Nieuwe Testament is feitelik een zending boek, want de vier Evangelien (die blijde boodschap betekend) behelst de geschiedenis van de grote zendeling (gezondene van de Vader) onze Heer Jezus. Het vijfde boek handelt of vertelt ons de geschiedenissen van de gezondenen door de Heer Jezus, en het verkondigen van het Evangelie, en de bekeringen door die verkondigingen, en de stichtingen der gemeenten, en de andere boeken zijn weer zendbrieven: kijk maar de register na.

En nu vraag 2. Moeten wij volgens Bijbel zendingwerk doen?

Antwoord Ja. Lees Math. 28:19, Mar. 16: 15, Luk. 4:18, 19, Joh. 3:16, Joh. 15:16, Joh. 20: 21, Hand. 1:8, Hand. 13:2, 4, Hand. 22:21, Rom. 10:14, 15.

Vraag 3. Hebben wij ook voorbeelden in de Bijbel dat het Evangelie aan zwart mensen verkondigd werd?

Antw. Ja. Die van de kamerling, Hand. 8: 26-40, en Simon van Cyrene die wij weer vinden in Hand. 13:1, nu een profeet en leraar (? Red.).

Vraag 4. Bidden wij ook voor de uitbreiding van Gods koninkrijk?

Antw. Ja. In het hoge priesterlik gebed, Uw koninkrijk kome. En nu broeders, is het dan niet Godslastering te bidden uw koninkrijk kome

als wij tegen de uitbreiding van Gods koninkrijk zijn? Is het niet Godslastering tegen te wezen het Evangelie aan kaffers te laten verkondigen, en in onze kerk biddende te zingen: "Ach, brak die dag ook spoedig aan." Dat kaffer, Moor en Indiaan de knie voor u, o, Jezus! bogen. Gez. 151:6, en 155:3. Of ontkent gij uw eigen belijdenis? Is het niet Godslastering te bidden Uw wil geschiede en dan zelf onwillig te zijn, zijn wil te gehoorzamen en nog de gewilligen tegen te gaan?

Bang voor gelijkstelling.

Broeders, die man die weet van een gemeente in een der hollandse kerken in Zuidafrika waar kaffers of kleurlingen met wit mensen zaam aan een gemeente behoren, kom ga met mij, dat ik het ook kan zien, op kosten van mij als u mij dit bewijst, zo niet dan op uwe kosten, en laat die woord van bang voor gelijkstelling nooit weer toe, maar vertrouw uw Heer die tot hiertoe voor zijn kerk gewaakt heeft en hij zal het verder doen. Gez. 156.

Die kaffers is vervloekt, Chams geslacht, onze waterdragers en houthouwers.

Broeder, waar leest gij dit?

Ja, maar als ik denk wat die kaffers ons gedaan heeft, dan kan ik hun niet vergeven.

Broeder, hoe kunt gij dan bidden vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven? Lees Math. 6:12, 14, 15. Mark. 11: 25, 26, Col. 3:13.

Ja, zegt iemand, wij hebben zo veel schuld op onze kerken, en wij kunnen niet nog voor de zending ook geven.

Broeder, dat er schuld op ons kerk is, strekt ons niet tot eer. Wij, met al wat wij bezitten, zijn Gods eigendom, en wij weigeren om van het geld waarover Hij ons als rentmeesters gesteld heeft, Hem zijn deel te geven. Neen! Broeders, laat ons de Heer geven wat Hem toekomt, en er zal genoeg wezen om alle kerkschulden te betalen, en zendingwerk te doen, en wij zullen het geven niet voelen, en zelf meer ontvangen, en een schat hebben waar de mot en de roest het niet kan verderven. Gods woord spreekt daarover duidelik in verscheidene plaatsen ons allen bekend.

Dan wordt er beweert dat de zendelingen de kaffers leren, en dan worden zij in hoge betrekkingen geplaatst en nemen ons brood uit onze mond.

Broeders, die man die van enige zodanige zendingschool weet door enige onzer hollandse kerken, kom ga met mij, opdat ik ook kan overtuigd worden, en als het zo is, en de scholen niet slechts is tot het bekwamen in het evangelizeren door hen, onder hen, dan sta ik alle kosten, en zal dit ook ronduit bekend maken, en nooit weer zendingwerk voorstaan. Maar als het niet zo is, dan op uwe kosten, en dat gij nooit weer tegen de zendingscholen zult spreken, maar voorstaan. Zo gij niet wilt, hindert dan niet de gewilligen.

Broeders, slaat deze vriendelike uitnodiging toch niet in de wind, en spreek niet na wat anderen zeggen zonder zelf te onderzoeken; wees toch zeer voorzichtig in wat gij zegt tegen de uitbreiding van Gods koninkrijk, en laat ons niet zijne gehoorzame kinderen, die zichzelven in zijnen dienst gesteld hebben en hun vrienden en de beschaafde wereld verlaten hebben, en zijn gegaan onder zwarten, waar niets anders dan zonde en ellende, die al de eeuwen geheerst hebben uit liefde voor Christus, verachten, waar woeste heidenen, barbaren, menseneters veranderen in beschaafden en aanbidders van He Heiland zijn geworden. Lees Gezang 154 en 151:5, waar wij erkennen sprekende bewijzen van te zijn, en dit hebben wij te danken aan Gods gezanten tot onze voorvaderen, anders waren wij ook nog Heidenen en barbaren.

Laat ons toch niet dezulken verachten of van hen kwalik (leugens) spreken. Mat. 10:42, 18:6, 10, 14. Mark. 9:39-42.

Broeders, wij vinden in het Nieuwe Testament vele tegenstanders. Als ik u nu zou vragen, waren zij recht? Dan zult gij zeker zeggen, hoe kunt gij toch zo iets vragen? De Heer Jezus heeft zelven gezegd, hij is gekomen tot dezijnen, en dezijnen hebben hem niet aangenomen. Hoe kan het toch recht wezen van de overpriesters en schriftgeleerden tegenover zichzelven dat zij Hem verworpen en omgebracht hebben? Hoe kan de vervolgers der apostelen recht geweest zijn? En toch meenden zij recht te wezen in hunne eigene ogen; zij waren allen kerkvaders, en ijverde voor hun kerk. Hebben zij de zaligheid die zij anderen niet wou gunnen beërfd. Lees Hand. 13:46, 18:6, 22:21, 28:2.

Broeders, er zijn nog vele vraagstukken die moeten opgelost worden, maar daar is nu geen ruimte voor. Ik heb getracht in alle liefde de voornaamste te behandelen. Moge het ook in de geest der liefde gelezen worden tot zijn eer. De uwe,

D. MöLLER.

KERKDIENSTEN Ds. JAC. VAN BELKUM.

19 September, te Heidelberg, 10.30 v.m., 7 uur nam. Dienstdoende Ouderling P. D. Bekker, Diaken N. G. Brits.

25 en 26 September, Nachtmaal te Germiston. Vrijdag, 24 September, 's avonds 7 uur, voorstelling van lidmaten en Voorbereiding; daarna gemeente vergadering. Zondag, 26 September, v.m. 10 uur, Nachtmaal; nam. 3 uur Doop; avond 7 uur Dankzegging. De namen der kinderen, die gedoopt moeten worden, zullen worden opgeschreven na de voormiddag dienst.

2 en 3 Oktober, Nachtmaal te Heidelberg. Aanneming Catechisatie te beginnen Dinsdag, 28 September v.m. 10 uur. 2 Oktober, nam., Voorbereiding en bevestiging van lidmaten; avond 7.30, gemeente vergadering. 3 Oktober, voorm. 10 uur, Nachtmaal; nam. 2 uur, Doop en Nabetrachting; avond, 7 uur, Dankdienst.

10 Oktober te Potchefstroom, voor de onthulling van het grafteken voor Ds. D. van der Hoff.

16 en 17 Oktober, Nachtmaal te Chrissiesmeer. Aannemings-catechisatie begint Dinsdag, 12 Oktober Bij dit Nachtmaal zal de nieuwe en vergrote kerk worden ingewijd. Ds. L. E. Brandt D.V. ook tegenwoordig.

24 Oktober, te Heidelberg, v.m. 10 uur; avond 7.30. Dienstdoende Ouderling Br. J. S. Smit, Diaken J. H. van der Westhuijzen.

30 en 31 Oktober, Nachtmaal te Ermelo.

MEDEDELINGEN van de ADMINISTRATEUR.

Advertenties.—Als onze lezers familieberichten in de HERVORMER willen plaatsen, zoals Geboorte, Huwelik en Sterfgeval, dan kunnen zij die direkt sturen aan: De HERVORMER, bus 389, Pretoria. Ook het geld voor de advententie wordt daar ontvangen.

Hervormer. — Intekengeld.—De rekeningen werden op 1 Juli uitgezonden. Van het verschuldigde bedrag (ruim £280) is in Juli en Augustus iets over de £50 betaald, dus nog geen vijfde gedeelte der schuld.

Prekenbundel. — Wetten. — Notulen. — De eerste kosten 7/6, de andere twee 2/- per stuk, en worden op aanvraag postvrij toegezonden.

HET ZONDEBRUGGETJE.

(Slot.)

"Een nieuw jaar en een nieuw leven begin ik nu," jubelt Crispijn. "Oude Satan, daar boven, gij hebt mij heden voor de laatste maal gezegd, dat ge voor mij niet onderdoet. Over een jaar! Neen vroeger, veel vroeger noch!

"Spreek zo niet in deze heiligen ogenblikken," zegt Frans. Zeg liever terstond, wat ge van mij verlangt."

"Uw wil heb ik gedaan, zeg nu wat ge verlangt."

De soldaat trekt de jonge man tot zich en fluistert: "Ge moet de baas van de Bruggeplaats ombrengen."

Frans springt achteruit.

De andere kijkt hem aan, op zijn bleek gezicht staat duidelik te lezen dat het hem ernst is.

"Gij boos mens," steunt Frans en weert hem met de handen af: "ga weg, ga weg! ga weg!"

"Zo, gij zult niet."

"Neen, zolang ik leef niet, zolang ik leef niet!"

"Zo, gij wilt wel meineedig zijn, gij goede Christen." Zo spot Crispijn en zijne oogen beginnen te schitteren.

"Dat gij zo iets zoudt verlangen, heb ik niet geweten."

"Gij hebt toch gezworen!"

"Heb—heb ik u dat gezworen?" kermt Frans en kijkt naar lucht.

"Gij hebt gezworen, dat ge mij helpen zult. Weet wel Frans, op een andere manier heb ik geen hulp nodig!"

De kaarsenmaker bedekt zijn gezicht.

"Nu," vraagt de soldaat.

"Neen," roept Frans, "dat doe ik niet. Een moordenaar worden, daarvoor beware mij, God."

"Goed," zeide Chispinus schijnbaar kalm, maar loerend, "dan doe ik het zelf. Gij kunt een vadermoord voorkomen, hoort, ge, een v a d e r m o o r d. En ge doet het niet. En ge breekt uw eed; gij maakt u God tot uw vijand en zijt dus een dubbele zondaar. Ik noem u een schurk, zo lang gij leeft."

De arme Frans, door vooroordelen bevangen, wringt zijne handen, kijkt stijf voor zich uit en schudt zijn hoofd radeloos. Als een arme zondaar zit hij daar. Als een vertwijfelde zit hij daar. Zijn hand niet uitsteken en toch een dubbele misdadiger zijn. Maar vadermoord en meineed zijn vreselike dingen. Een moord zal God nog verge-

ven, maar een meineed nooit. Een moord brengt een mens uit deze wereld vol ellende; maar een meineed liegt de Heere God onbeschaamd in zijn aangezicht en bezweert hem, de leugen eeuwig te wreken. En als gij sterft en de naam Gods aanroept—uw mond heeft vals gezworen; en wanneer de duivel aan uw bed komt, en gij wilt uw hand opheffen naar het kruis—die hand heeft vals gezworen! De Heere God schrijft met zijn bliksems de eed aan de hemel. Wie blust die uit?

Het bloed van de baas van de Bruggeplaats blust die uit, zo schreeuwt in hem de booze inbeelding.

"Nu?" vraagt Crispijn weer.

"Laat mij tijd. Ik kan niets zeggen."

"Is het dan jammer voor dat beest?"

"Maar, mijn God, hem ombrengen?"

"Anders brengt hij anderen om 't leven. Weet gij hoe hij gisteren Juliana weer behandeld heeft?"

Frans wordt wakker. Crispijn vertelt het hem met een paar woorden. Toen valt de waskaarsenmaker hem in de rede en zegt: "Zwijg maar, zwijg maar, ik zal het doen. '

Crispijn nam het gegoten loodstukje in de hand en zeide: "Looden kogel! doodshoofd! Wat ge wilt. Ge ziet het is het lot van de oude! Daar, maat, het horloge is van u, maar de baas moet binnen uit de weg zijn geruimd!"

Frans stoot het horologie van zich af en roept: "Neen, God beware u!" en loopt snel uit de kamer in de donkere nacht, de eerste van het nieuwe jaar.

. . . .

Ondertussen ging een dag voorbij en ook de twede. De twee vrienden zagen elkander niet. Crispijn broeide verder op zijn plannen: aan de weekhartige en wankelmoedige Frans dacht hij nauwliks meer. Die was voor hem toch niet de rechte man.

Treurig liep Crispijn rond, in de dikke sneeuw, door de dichte bossen. Het grote wild schrikte voor hem, maar vlugte niet, alsof het wist: "Hij jaagt achter ander wild dan viervoetig. Ver boven in het bergbos is een diepe donkere kloof, die rattenkloof heet. In de zomer hoorde men in het diepe water van de rattenkloof een waterval neer-vallen: in de winter lag er ijs en sneeuw in de rotsscheuren. Hoog boven deze kloof was een brug, die slechts uit twee naast elkaar gelegde boomstammen bestond en onder het volk "Zondebrug" genoemd werd. Een overoude sage liep onder de mensen, dat hij onder geen zware lichamen kon breken, maar dat wel door een grote zonde, die er over gedragen werd. men in de afgrond kon vallen. Daarom werd die brug door velen gemeden: maar omdat hij toch niet brak onder zulke mensen, die zich van hun zonde bewust moedswillig daarover liepen, geraakte die sage meer en meer in vergetelheid. Mensen, die naar de naaste stad Hallwier moesten gaan gebruiken deze brug, omdat het pad door het bos daarheen een uur korter was dan de grote weg.

De oude boer van de Bruggeplaats ging, wanneer hij in Hallwies, waar het belasting en magistraatskantoor was, bezigheid had, altijd over de rattenkloof.

Ja, zelfs in de winter, als allen de grote weg verkozen, ging de oude zijn bospad, hoe deze ook door sneeuw en onweer en wind slecht geworden was.

Ook in deze dagen werd de Boer, zoals het na Nieuwjaar altijd gewoonlik was, naar het belastingkantoor geroepen. Daarom maakte hij dan ook die dag zich klaar om de volgende morgen naar Hallwies te gaan.

Crispijn lag op de loer. Daar kwam een gedachte bij hem op: misschien was de gedachte niet meer nieuw, misschien was zij nu pas rijp. Als dat daarboven het zondebruggetje is, dan moet ij onder d e z e man breken, ja, dan m o e t hij breken. De jonge man nam een handzaag onder zijn regenmantel en liep daarmede door de met sneeuw bedekte weg naar de rattenkloof. Hij klom tegen de steile hoogten op, kroop onder de brug in en zaagde de twee balken meer dan voor twee delen door.

"Zo," zeide hij, nu zijt ge weer het zondebruggetje en zult ter rechter tijd wel breken."

Daarna ging hij vrolik naar huis.

Juliana was bezig in de kombuis, stookte het vuur op en maakte het avondeten klaar. Daarbij was zij fluks en vrolik en zong in de vlammen. De naargeestige brommerige oude stoorde haar niet: zij liet hem doen zoals hij wilde en deed haar werk. De oude is ook niet meer flink en wordt al kinds. Van avond zat hij naast haar bij het vuur en maakte zijn schoenen zacht met vet voor de reis van de morgen. Hij was goed geluimd en scheen het zingen plezierig te vinden. Eigenlik hield hij wel van het meisje, dat zong: Juliana was volwassen en nu viel het de boer plotseling in, hij mocht van nu af haar wel wat anders behandelen. Iets ergers kan hij die boze knaap, die Crispijn niets aandoen dan wanneer hij Juliana trouwde.

"Juultje, zeide hij, terwijl hij ijverig zijn leeren schoenen wreef, "koken kunt ge goed. Ge zudt een goede boerin op Bruggeplaats zijn."

"Dat kan wel zijn", antwoordde het meisje.

"Ge zult hem spoedig moeten aanpakken, de boer van het zondebruggetje. Wat zegt je?"

"Hij is mij veel te woest. Ook is hij nog soldaat."

"Wie?"

"Nu wie anders dan Crispijn?"

De oude boer boog zich over den haard, klopte met de wijsvinger op zijn borst en zeide: "de boer ben ik."

"Zeker," zeide Crispijn, die plotseling in de keuken stond en zo groot was, dat zijn hoofd in de schoorsteen reikte. Daardoor kon men niet zien, welk een gezicht hij bij zijn "zeker" gezet had. Hij zou hardop hebben kunnen lachen, toen hij bemerkte dat de oude nog aan vrijen dacht. Hij hield zich echter stil, hij wist, de dood maakte zijn zeis reeds scherp.

"Morgen spreken wij verder," zeide de boer tegen het meisje.

"Morgen zal het mooi weer wezen," zeide Crispijn op een onverschillige toon, "de sneeuw is kliphard."

"Dat is goed voor mij," zeide de oude, "dan heb ik geen sneeuwladder nodig over de bosweg."

"Laat mij ook wat bij het vuur komen; ik wil mijn vingers warm maken," bromde de soldaat en drong zich in tussen het meisje en de oude.

Op dat zelfde oogenblik knalde een schot—gilde een schreeuw—vielen de glasscherven van een der vensters op de grond.

En op datzelfde oogenblik liep een man buiten van het venster hard weg in de nacht. "De eed is ingelost," stemde hij luide naar boven naar de schitterende sterrenhemel: "de eed is ingelost."

Hij slingerde het geweer ver weg van zich af en vluchtte in het donkere bos, doelloos, rustloos als een die weet dat hij zich trots alles, toch de Heere God tot een vijand heeft gemaakt.

Het was Frans. Hij meende de oude boer, die bij de haard zat, gedood te hebben. Hij had niet gezien, wie door zijn kogel getroffen op de grond was gevallen.

. . . .

Jezus Maria! Wat is dat?" had Juliana uitgeroepen. "Frans, Frans heeft geschoten. De kaarsenmaker heeft in dit huis geschoten! Ik heb hem door het venster gezien."

Een kreet tot de "barmhartige God" had de Godloochenaar nog uitgeschreeuwd. En dan door zijn bloed overdekt, dat uit zijn borst vloeide, had Crispijn met gebroken stem bekend wat hij met de kaarsenmaker had afgesproken en hoe deze nu trouweloos op hem had geschoten.

"Mij?" schreeuwde met eens diepe keelstem de oude boer, "mij heeft dit gegolden!" En dan haastte hij zich naar buiten, en naar beneden in de diepste kelder en sloot zich daar op, en bad en sidderde die gehele nacht voor moordenaars en van koude.

Spoedig hadden mannen zich rondom de plaats verzameld: sommigen legden de doode Crispijn op een lange plank, anderen gingen er op uit om de moordenaar op te zoeken. Zijn geweer hadden zij spoedig gevonden en het als dat van de kaarsenmaker herkend. Zij wilden niet geloven dat de zachtmoedige bijna verlegen en anders zo godvrezende knaap deze daad had kunnen doen. Die het echter wel geloofden en naar de feiten te oordelen geloven moesten, vloekten zowel de schijnheiligheid van de ene als de goddeloosheid van de andere.

Met fakkels werd het bos doorgezocht; het spoor van een mens voerde hen naar de Rattenkloof.

"Is hij dan naar Hallwies gegaan?" vroeg zij onder elkander.

"Ja, pa, hij is de kortste weg naar het gerecht gegaan, om zich zelven aan te geven," zo zeiden zij tot elkander.

Als zij bij de kloof waren gekomen, ging het spoor naar het Zondebruggetje—maar dit was in elkaar gevallen. De balken waren gebroken en in de ijs en sneeuwmassa in de diepte bijna niet meer te zien. Het fakkellicht was niet sterk genoeg om nog in de afgrond door te dringen. Aan de andere kant van de kloof waren de voetstappen niet meer te zien.

"Zo hier over het Zondebruggetje," zeide de mensen.

"Met naar beneden gerichte fakkels, stil en zwijgend keerden zij naar hunne huizen terug.

Als zij twee dagen later—het was de zevende dag na Nieuwjaar, de doodkist van Crispijn door het bos en naar de rotsen droegen, woedde er een verschrikkelike storm, en toen ze Crispijn begraven hadden maakte de kapelaan het met de begrafenis zo kort mogelik. Daarentegen begon op de terugweg de huishoudster van de kaarsenmaker te vertellen hoe Frans in de laatste dagen zich zo vreemd had gedragen, juist zo als een krankzinnige. Over dag had hij niet gewerkt, niet gegeten, altijd maar in boeken gebladerd en als in een droom rondgelopen; 's nachts had hij in zijn slaap hardop gepraat, zodat zij het in haar kamer had kunnen horen dat hij riep: Weg moet de baas van de Bruggeplaats: gij moet weg baas, ik heb het mijn God beloofd.

De oude boer was bijna niet meer uit zijn kelder te krijgen: de schrik scheen hem in zijn hoofd te zijn geslagen en daar iets in wanorde te hebben ge-

bracht: doodsangst brak zijn lichaam. Een paar weken later stierf hij.

Juliana werd erfgenaam van de plaats. Zij kon er zich niet over verheugen.

De volgende zomer vond men in de Rattenkloof de overblijfsel van de ongelukkige Frans, welke men ook in het bos begroef.

Een vreemdeling uit Hallwies overgekomen hield bij het graf deze aanspraak: Deze eenzame groeve en het graf van de andere jonge man op de begraafplaats behoren bij elkander. Moordenaars liggen daarin—ook vermoorden liggen daarin. Zal ik de sluipmoordenaars noemen welke deze onzalige mensen ten offer gevallen zijn? Ze zijn bijgeloof en ongeloof.

De graven zijn toegegroeid en woest geworden. De plaats is verkocht; Juliana heeft haar geluk gezocht en gevonden in een andere omgeving.

Het Zondebruggetje is weer vernieuwd: de oude sage is door deze gebeurtenis weer opgeleefd: maar weinigen verheugen zich in een zo goed geweten dat zij er zonder vrees over durven gaan.

v. B.

VARIA.

Hebben wij in het Julie nummer bericht, dat er in de Gereformeerde kerken in Nederland 25% der gemeenten vakant waren, wij moeten tans ook berichten dat het aantal vakaturen in de Hervormde Kerk ruim 200 bedraagt, en dat het aantal theologiese studenten afneemt. Enige jaren geleden waren er in Utrecht ongeveer 200, nu zijn er zowat 100. Het tekort zal dus binnen enige jaren groter worden. Verblijdend is echter, dat in Doetichem waar jongelieden worden voorbereid voor de studie der theologie, het aantal der leerlingen weder groter wordt.

Bij de Synode der Gereformeerde Kerk, die op Vrijdag 24 September 1920 te Colesberg vergaderd is door de Algemene Vergadering het onderstaand beschrijvingspunt ingezonden:

KERKREG.

Dit word onder die aandag van die Algm. Verg. gebreng deur die Kerkeraad van Middelburg, dat die Burgerlike Hof (Appel Afdeling) onlangs Febr. 1919, uitspraak gegee het oor huwelik tussen persone, wat in owerspel leef, en verklaar het, dat so 'n huwelik wel mag plaas vind, aangesien die wet owerspel nie meer as 'n misdaad beskou nie. Aan die Sinode word gevra 'n getuienis teen die wet te laat hoor.—Algm. Verg. K.P.

Wij zijn dus in Afrika, het land der Gereformeerden en der Hugenoten, wel verafgeweken van de christelike beginselen, dat zulk een wet is, kunnen worden aangenomen door het Parlement.

Het wil ons toeschijnen alsof de Parlementsleden nu en dan niet weten wat zij in onze wetten bepalen. Deze bepaling leidt tot het vermeerderen van overspel, verbreekt alle huweliksbanden, en heft dus de reinheid van het huwelikbeleven op: zij is een premie op de ontucht.

Deze wet is in strijd met het Oud Romeinse recht, dat in Zuid-Afrika nog altijd van kracht is: nog meer is zij een overtreding van het beginsel neergelegd in Matth. 19.

Men mag wel gaan vragen: is de Unie van Zuid-Afrika nog een christelike staat, of is zij in een heidendom vervallen, erger dan vroeger!

Wij menen dat ook onze kerk wel ook een protest mag laten horen en zich in deze bij de Gereformeerde Kerk moet aansluiten.

In de "Kerkbode" van 2 September spreekt prof. P. J. G. de Vos onder het opschrift: "Een dringend gevaar" over het verschijnsel in Zuid-Afrika, dat zo vele Afrikaners hun grond verkopen aan vreemdelingen, uit spekulatie geest, of om andere plaatsen te kopen voor veel te hoge prijzen. De meesten hunner verliezen hun geld en komen dan in de steden terecht, waar zij met enkele uitzonderingen ondergaan en houthakkers en waterdragers worden. De geachte schrijver wijst er op, dat er velen zijn, die de welvaart van het land verwachten aan instrooming van vreemd kapitaal en vreemdelingen, die alleen grote gronden hier aankopen omdat zij in hun land zwaar belast worden en geen liefde genoeg hebben voor hun vaderland om dat te helpen uit de nood. Hij vraagt hoe kunnen dezulken liefde hebben voor dit hun vreemde land: hij keurt af dat de regering de immigratie zal bevorderen, omdat daardoor en terecht het aantal arme blanken hier dan moet toenemen.

De professor acht dit een gevaar niet voor de enkeling alleen, maar voor geheel ons volk. Volkomen waar. Ons volk geraakt op deze wijze geheel tot een toestand van afhankelikheid, ja slavernij, wat het ten slotte geheel doet ondergaan.

Graag zou ik het gehele stuk willen overnemen, maar het is te lang voor ons blad. Toch wil ik de waarschuwende stem van een man als prof. de Vos ook in onze kerk laten horen.

Wat de professor hier schrijft is ook mijn ondervinding. Wel af boeren, grondeigenaars voor dertig jaren hebben niettegenstaande alle waarschuwingen hun grond verkocht en leven nu o zo ellendig als bijwoners bij de vreemdeling of als slaven van het kapitaal in de dorpen. Hunne kin-

deren zijn grotendeels geheel verarmd en omdat ze weinig geleerd hebben en geen werk goed kennen zinken al dieper weg in armoede, zonde en schande.

Ons volk zij gewaarschuwd: onze kerkleden ook. Verkoop uw grond niet! Ga niet naar de dorpen. Leef liever wat eenvoudiger als vrij man op een plaats, dan in weelde of in schijnweelde in een dorp als slaaf.

Uit het "Kerkblad" van 1 September 1920, komt iets voor uit een rapport, gemaakt door een predikant, die daar onder de gevangen werkt. Hij wijst er op, hoe de meeste personen, die als gewoonte-misdadigers hopeloos zijn ten opzichte van genezing redeneren vooral over diefstal. Zij vinden het geen zonde wat geld te stelen van een rijke meneer, die misschien ook door hele of halve schelmstukken rijk is geworden. Dan roemen zij er op dat zij handiger zijn van de smid die met hamer en breekijzer een brandkast moet openen wanneer de sleutel is verloren geraakt terwijl zij de dieven dit doen zonder geraas te maken en de bewoners van het huis in hun slaap te storen.

De schrijver vervolgt dan:

Wanneer wij, eenvoudige mensen, zulk een redenering horen, verbazen wij er ons over, dat het besef van eerlikheid zo bij sommige mensen kan uitslijten, dat zij geen de minste waarde hechten aan het onderscheid tussen het "mijn en dijn", en er zelfs nog een soort ere in stellen dat zij een ander zo handig kunnen bestelen.

Als de wet des Heeren verlaten wordt, gaat het natuurlik zo. Waar de godsdienst op zijde geschoven wordt, zijn dit de resultaten. Dan moet de wereld geregeerd worden naar menselike opinies, en in dat geval is de opinie van de arme evenveel waard als die van de rijke. En de opinie van de man in de gevangenis weegt dan even zwaar als die van de rechter die hem veroordeelt. Vele mensen klagen en kermen tegenwoordig over de verwoesting en omkering, welke in Rusland en andere landen plaats gevonden hebben in de laatste paar jaren, maar door hun eigen verkondiging van ongeloof en hun bespotten van de Goddelike wetten, hebben zij zelf dit kwaad veroorzaakt. Zij hebben eerst het volk geleerd, om met de Goddelike wetten te spotten, en nu datzelfde volk zo vrij wordt om ook met de geboden en instellingen van hun Godloochenende leermeesters die zich zelf graag als de room van de mensheid willen beschouwd zien, de spot te drijven, nu zijn die meesters verbaasd en verbouwereerd. Van verscheidene volken is nu al het woord van de profeet in vervulling gegaan: Zij zullen hun brood met kommer eten, en hun water zullen zij met verbaasdheid drinken, omdat hun land woest zal worden van zijn voedsel, van wege het geweld van al degenen, die daarin wonen. Ezech. 12:19.

Wij gaan volkomen hiermede samen en men... dat het ongeloof onder de volken, voor een groot deel ook is te wijten aan de kerk, die toeliet dat allerlei wind over leering ook van de kansels werd verkondigd.

DE NOOD IN DUITSLAND EN MIDDEN EUROPA.

Sedert mijn schrijven over de ellende in Europa heb ik nog tot op heden ontvangen:

Verantwoord in Augustus	£6	7	6
Ontvangen van de heer H. P. v. Aswegen	2	0	7
(Van de kinderen der Bakenvlei School.)			
Martje Viljoen £1, Marthje Kruger £5	6	0	0
De heer P. Schuurman	10	0	0
Lijst Br. I. B. Bierman	0	15	6
	£25	3	7

Het was aandoenlik voor mij te lezen, hoe een klein meisje op haar plaats te voet had rondgestapt om te kollekteren. Zijn er niet meer meisjekinders die een lijst willen nemen om te helpen Ik ben bereid om nog meer uit te zenden. Reeds 12 zijn uitgestuurd en ik denk er kunnen nog meer worden gevraagd.

Hoe groot de ellende is leer ik uit particuliere brieven: o.a. 4,000 vrouwen zijn in Berlijn in drie maanden tijd alleen gestorven, die moesten bevallen, maar te zwak waren om dit te doorstaan: schoolkinderen moeten op stokken leunend naar school gaan, daar zij anders van zwakheid vallen. In Berlijn zijn 500,000 schoolkinders tussen zes en dertien jaar: 200,000 kwijnen daarvan langzaam weg: 15,000 zijn stervend en kunen niet meer gered worden: 20,000 hebben onmiddelik hulp nodig: 15,000 lijden aan klierziekten en allerlei andere vreselike kwalen. De doktoren verklaren dat een groot deel der kinders lijden aan verzwakking der beenderen, die zo slecht zijn dat men ze kan ombuigen.

Een predikant, die in 1901 en 1902 veel voor ons volk gewerkt heeft en tolk was van de Generaals Botha, de la Rey en de Wet, was in het hospitaal en zou sterven. Zijne vrouw had geen geld om hem naar huis te halen: zij moest geholpen worden. Een ander predikant moest met zijne familie vluchten voor de Bolsjewiki, met achterla-

ting van alles en kwam bijna geheel kaal in een stad aan: ook hij moest worden geholpen.

Misschien kan ik de volgende maal nog meer schrijven. Voor dit maal genoeg. Wij bidden om hulp.

VAN BELKUM.

N.B.—Dit geld is gezonden aan de WelEerw. heer C. G. A. Kohl te Potchefstroom, die het dadelik doorzendt naar Duitsland. Zie "Het Westen."

OOM SARELSFONDS.

Reeds verantwoord in Augustus	£415	19	0
A. Wessels ...	1	0	0
Marthje Viljoen (Augustus) ...	0	1	3
Renten ...	6	0	0

INWENDIGE ZENDINGSFONDS.

Reeds verantwoord Augustus...	£62	8	2
W. J. Opperman ...	3	0	0
J. Visser, N. J. Scheffer, N. J. Campher, A. Wessels, elk £1 ...	4	0	0
D. S. van der Westhuijzen ...	1	0	0
P. J. Prinsloo ...	1	0	0
T. J. Loots ...	0	10	0
J. B. Lindeque ...	1	0	0
J. S. van der Linde ...	1	0	0
Op de vorige lijst is foutief gedrukt J. J. Heynecke £1, moet zijn £1 13s. 6d., dus balans herebij 13s. 6d....	0	13	6
	£74	11	8

Hoewel we langzaam aan wat geld inkrijgen, kan de kommissie nog niet beginnen met haar werk. Ach, of er meerderen waren, die iets voelden voor de eer der Heeren Jezus en de ellende der verwaarloosden.

Voor de kerkbouw te Potgietersrust en voor de melaatsen te Pretoria kwam niets in.

De Kommissie van de Algemene Kerkvergadering der Ned. Hervormde Kerk heeft in haar zitting van Donderdag, 9 Stepember 1920, besloten te voldoen aan 't verzoek van de Herenigings-kommissie en bepaald dat op Zondag 19 September a.s. bij alle Godsdienstoefeningen door al de leraars en ouderlingen zal worden gebeden voor de Hereniging van ons Volk op politiek gebied.

De Scriba der Kommissie,

JAC. VAN BELKUM.

THEOLOGIESE KWEEKSCHOOL.

Beloofd:	£	s.	d.
1. A. H. Koomans, Potchefstroom ...	50	0	0
2. A. J. G. Oosthuizen, Potchefstroom	50	0	0
3. J. Prinsloo en kinderen, Potchefstroom ...	50	0	0
4. Vrouwen van Kerkeraadsleden, Potchefstroom...	50	0	0
5. Eddy Grimbeek, Potchefstroom...	50	0	0
6. Afd. Br. I. J. Joubert, Potchefstroom	50	0	0
7. Afd. Br. H. J. Dreyer, Potchefstroom	50	0	0
8. Afd. Br. C. J. du Preez, Potchefstroom ...	50	0	0
9. Afd. Br. T. F. J. Dreyer, Potchef-			
10. De Predikanten N.H. Kerk ...	50	0	0
11—17. Oom Sarel ...	50	0	0
18. P. L. Moolman, Memel ...	50	0	0
19. Afd. J. J. Uips, Memel ...	50	0	0
20. J. P. Prinsloo, Eendracht ...	50	0	0
21—28. Gemeente Eendracht ...	400	0	0
29. H. J. Visser, Ventersdorp...	50	0	0
30—33. Afd. Visser—Scheffer, Ventersdorp...	200	0	0
34. Afd. F. W. C. Buitendag, eVntersdorp ...	50	0	0
35—36. Afd. C. Hudson, Ventersdorp	100	0	0
37. Afd. D. O'Kelly, Ventersdorp ...	50	0	0
38—42. Gemeente Vereeniging ...	250	0	0
43. G. Brits, Krugersdorp ...	50	0	0
44. Afd. S. J. Botha, Krugersdorp ...	50	0	0
45—49. Gemeente eVrgadering, Marico	250	0	0
50. Afd. S. J. Joubert ...	50	0	0
51. Afd. M. M. J. Basson ...	50	0	0
52. Afd. G. L. Roos ...	50	0	0
53. Afd. M. Grobler ...	50	0	0
54. Afd. F. J. Naude ...	50	0	0
55. Afd. J. P. Oosthuizen ...	50	0	0
56. C. L. Dreyer, Lichtenburg ...	50	0	0
57. Afd. J. H. Steyn, Wolmaransstad...	50	0	0
58. Br. A. L. Oosthuijsen, Makwassie	50	0	0
59. Afd. P. R. Botha, Middelburg ...	50	0	0
60—67. Gemeente Standerton...	40	0	0
68. Gem. Marico £13.15.6, M. Grobler £11.0.0, J. C. Coetzee £21, P. J. J. Basson £5 ...	50	15	6
69. Zwartruggens, F. J. Naude £45.16.0, P. S. van Staden £35.10.0, tesamen £50. + 31.6.0 ...	50	0	0
70. Zwartruggens £31.6.0 + Eendracht £34, tesamen 65.6.0, £50 + 15.6...	50	0	0
71. No. 70 £15.0.0., afd. J. J. Uijs, Memel, £2.2.9, J. J. Heyneke, Jo'burg, £5.18.6., J. C. Brits £7.10.0., N. J. G. Jacobs, Heidelberg, £2.0.0..			

M. P. G. Koen, Johannesburg, £1.2.0., W. A. du Toit, Heilbron, £1.5.0., A. M. van de Merwe, eVreeniging, £5.3.0. = £40.7.3., T. J. Maartens, Makwassie, £25, tesamen £65.7.3., d.i. £50 + £15.7.3.	50	0	0
72. Balans No. 71 £15.7.3.			
73. Oudl. J. Visagie, Middelburg	50	0	0
74. Oudl. A. P. Bezuidenhout, Potchefstroom	50	0	0
75. Oudl. P. M. Wilmans, Potchefstroom	50	0	0
76. Diak. S. M. Coetsee, Ventersdorp	50	0	0
Beloofd:			
77—79. Gem. Krugersdorp	150	0	0
Saldo £27 7s. 9d.			

Ontvangen en verantwoord 6.6.20 ...	£424	0	6
Oudl. T. Joubert, Potchefstroom	24	10	0
Oudl. J. C. v. d. Merwe, Potchefstroom	17	9	0
Oudl. J. Pienaar, Potchefstroom	3	11	0
Oudl. P. v. d. Berg, Marico	40	11	0
Diak. S. J. Naude, Marico...	20	0	0
Oudl. J. P. Oosthuizen, Marico	18	2	6
Oudl. J. M. Fouche, Marico	1	19	0
Oudl. J. C. Coetsee, Marico	22	10	0
Oudl. M. Grobler, Marico	50	10	0
Gemeente vergadering, Marico	62	15	0
Zuster Kerkeraads P. J. Erasmus, Marico	1	0	0
Zuster Kerkeraads S. J. du Plessis, Marico	1	0	0
Zuster Kerkeraads S. J. Joubert, Marico	1	0	0
Zuster Kerkeraads L. J. Erasmus, Marico	1	0	0
Zuster Kerkeraads, M. M. J. Basson, Marico	1	0	0
Rente Bank	1	17	0
Oudl. J. Visage, Middelburg	50	0	0
	£755	12	6

Ontvangen en verantwoord 15.8.20...	755	12	6
Gem. Krugersdorp	177	7	9
Rente £150	2	16	3
	£935	16	6

Het blijkt uit bovenstaande opgave, dat in de Westelike Ring 39 personen of afdelingen aan de roepstem der Algemene Vergadering hebben gehoor gegeven, terwijl in de Oostelike Ring 30 en 2 in de Noordelike Ring.

Kan ons iemand de redene hiervan opgeven, waarom dat het verschil tussen de Ringen zo groot is? Wanneer elke Ring de zaak ernstig had opgevat en het een zaak aan gebed gemaakt had voor dat schoone doel, had elke Ring 100 personen of ouderlingen moeten leveren.

Wij ontvingen het volgende schrijven van de Gemeente Bronkhorstspruit:

"De Kerkeraad heeft in zijn vergadering van 7 Augustus l.l. besloten u te berichten, dat de Kerkeraad uw voorstel van £50 voor de Theol. Shool op prijs stelt. Door finantieele moeielikheden in onze gemeente konden wij er echter nog niet aan deelnemen. Zo spoedig als wij kunnen, zullen wij ons best doen."

Hoogachtend,
Uw Dw. Br. in Chr.,
J. J. PRINSLOO,
Scriba Gem. Erasmus.

Dit is een bemoedigend antwoord op ons beroep en wij hopen dat hij de a.s. Kerkeraadsvergadering in Oktober deze zaak ernstig overwogen zal worden, de Heere hulp en beleid afgesmeekt zal worden en wij in ons Oktober nummer een grote lijst kunnen plaatsen.

Oudl. A. H. KOOMANS.
Ds. S. VERMOOTEN.

Potchefstroom, 1 Sept. 1920.

VERZOEK AAN ONZE LEZERS.

De vele lezers van "De Hervormer" kunnen ons zeer helpen door er toch een vaste gewoonte van te maken bij het schrijven op advententies de naam van "De Hervormer" noemen.

Immers dan weten adverteerders uit welke bron de aanvrage komt en kunnen zij zien dat het adverteren resultaat heeft, waardoor zij langer zullen adverteren, hetwelk ons kerkblad ten goede komt.

VERSLAG VAN DE ADMINISTRATEUR OVER AUGUSTUS 1920.

	£	s.	d.	£	s.	d.
Alg. Fonds. Bijdragen:						
Gem. Heilbron	7	8	6	7	8	6
Wed. Fonds. Bijdragen:						
Gem. Zwartruggens ...	1	3	3			
Gem. Wolmaransstad ...	2	0	6			
Gem. Heilbron...	10	10	4			
Gem. Middelburg	1	7	6	15	1	7
Wed. Fonds. Interest:						
C. A. v. d. Plas	6	0	0			
R. F. Berg...	5	5	6	11	5	6
Theol. Kw. Sch. Bijdragen:						
Gem. Heilbron	7	5	4	7	5	4
Theol. Kw. Sch. K. Fonds:						
Gem. Middelburg	50	0	0	50	0	0
Huishuur Ds. G.:						
Gem. Erasmus...	5	0	0	5	0	0
Hervormer. Intekening...				19	10	0
Almanak				19	19	0
Preekbundel				3	7	6
Inw. Zending				1	0	0
Zondagsch. Roosters				6	12	2
Kort Begrip				0	2	0
Vormen				0	5	6
Wetten				0	2	0
				£146	19	1

OVER BOEKEN.

Davids Leven en Werk, door J. Ph. Eggink, Ned. Herw. predikant. D. A. Daamen, 's Gravenhage.

Schrijver zegt dat het doel van dit boekje is, om zoveel mogelik een aangeschakeld verhaal te geven van Davids leven en werken.

Waar is het, dat bij velen alleen een zeer onsamenhangende kennis van de geschiedenissen in de Bijbel voorkomend gevonden wordt. Vooral in Zuid-Afrika, waar de behandeling van die geschiedenis op de scholen, bij stukken en brokjes niet bevorderlik is aan een behoorlike kennis van het leven van de in de H. Schrift voorkomende grote mannen. Bovenstaand boekje, 136 bladzijden dik, met helderen druk, goed papier en goed gebonden, doet ons het leven van David, zijn tijd, de toestanden zijner dagen duidelik kennen. Het is een duidelik, geregeld verhaal van die feite, van de gevolgen van die feiten ook na Davids dood, die de meesten wel kennen, maar weinig in hun verband hebben beschouwd. Dit boekje is zeer geschikt als een leesboek voor degenen, die zich voor aanneming klaar maken. Er is een goede leiddraad voor dit deel der Israëlitiese geschiedenis ook voor onderwerwijzers op dag- en Zondagscholen.

Daarom wordt het door ons aanbevolen.

Dr. W. J. Leijds. Het insluiten van de Boeren Republieken. In twee delen. Amsterdam. Allert de Lange. 1914.

Dit boek, prachtig op zwaar papier gedrukt, sterk en keurig gebonden in twee delen, is een vervolg op de schrijvers eerste werk: de eerste annexatie van de Transvaal.

Wij begrijpen na gezette lezing en bestudering van dit boek, hoe de Unie Regering in 1914 bevreesd was voor de uitgave van dit boek.

Helder, duidelik, logies geschreven, geput voor het grootste deel uit Engelse bronnen en dus vrij van de mogelike beschuldiging, dat alleen de vijanden van Engeland als getuigen zijn opgeroepen in het een aanklacht tegen de Britse politiek gevolgd in Zuid-Afrika van 1880-1900.

Het boek is een doorlopende beschuldiging tegen de Engelse en Engels-Zuid Afrikaanse politieken van dubbelhartigheid, ontrouw, woordbreuk en rechtverkrachtig: een ontkenning van Britse "fair play" en van het spreekwoord "honesty is the best policy."

Het is onmogelik om in 't kort een overzicht van dit boek te geven: ook niet van een enkel daarin beschreven persoon. Alleen dit melden we. In de dagen toen Cecil Rhodes door zeer velen gehouden werd voor een vriend der Afrikaners, schrijft hij zelf aan Lord Harris: "Laat u niet op een dwaalspoor brengen, dat ik een pro-boer ben in mijne sympathien."

Dat ook de Afrikaners over het geheel genomen geen grote vrienden zijn van Engelse zendelingen wordt verstaanbaar als men leest hoe mannen als Moffat, Mackenzie eerder Britse agenten dan zendelingen van Christus. Wie als beschaafd Afrikaner de geschiedenis van die dagen wil kennen, leze dit boek van Dr. W. J. Leijds.

TENDERS

worden hiermede gevraagd voor de verbouwing van het Kerkgebouw der Nederduits Hervormde Gemeente van Dullstroom volgens plan en specificatie welke ter inzage liggen ten kantore van de ondergetekende bij wie ook alle inlichtingen zijn te verkrijgen.

Tenders in gesloten kouvert moeten de ondergetekende bereiken niet later dan 30 September a.s.

Namens de Bouwkommissie,

T. N. H. JANSON,
Sekretaris.

